

บทที่ 1

ระบบการเงินระหว่างประเทศ

ในการศึกษาเกี่ยวกับดุลการชำระเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการเงินระหว่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการเงินระหว่างประเทศ ในที่นี้จะได้กล่าวถึงความเป็นมาของระบบการเงินระหว่างประเทศในศตวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะระบบมาตรฐานทองคำ (gold standard) ระบบมาตรฐานปริวรรตทองคำ (gold exchange standard) และระบบอัตราแลกเปลี่ยนเสรี (flexible exchange rates) ซึ่งเป็นลักษณะที่ใช้ในปัจจุบัน

ระบบมาตรฐานทองคำ (1870-1914)

ในระยะ 40 ปีก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ทองคำมีบทบาทที่สำคัญมากในระบบการเงิน และการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ประเทศต่าง ๆ สามารถนำเงินของประเทศตน แลกเปลี่ยนกับทองคำได้อย่างเสรีในอัตราคงที่ และเงินของประเทศต่าง ๆ หนุนหลังโดยทองคำเต็มมูลค่าหรือเพียงบางส่วน ประเทศต่าง ๆ จะกำหนดค่าเงินสกุลของตนเทียบกับทองคำ เรียกว่าค่าเสมอภาค (Par Value) เมื่อนำค่าน้ำหนักทองคำของเงินสกุลต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกัน จะได้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินสกุลต่าง ๆ

ประเทศที่สำคัญในยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ ได้เข้าร่วมในระบบมาตรฐานทองคำ เมื่อประเทศเหล่านี้ประสบกับปัญหาดุลการชำระเงิน อัตราแลกเปลี่ยนจะเปลี่ยนแปลงได้ภายในขอบเขตจำกัด ซึ่งกำหนดโดยค่าใช้จ่ายในการขนส่งทองคำระหว่างประเทศ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไปมากกว่านี้ จะมีการเคลื่อนย้ายทองคำระหว่างประเทศเกิดขึ้น จนในที่สุดแล้วอัตราแลกเปลี่ยนจะปรับเข้าสู่ค่าเสมอภาคตามเดิม การเคลื่อนย้ายทองคำระหว่างประเทศเกิดขึ้นจริงน้อยมาก เพราะทองคำส่วนใหญ่จะเก็บไว้ที่ลอนดอนและนิวยอร์ก แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของทองคำในทางบัญชี

กลไกการปรับดุลการชำระเงินภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ ตัวอย่างเช่น อังกฤษขาดดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา 1 ล้านดอลลาร์ อังกฤษจะต้องส่งทองคำมูลค่า 1 ล้านดอลลาร์ไปยังสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเงินตราของประเทศต่าง ๆ มีทองคำหนุนหลัง ปริมาณเงินของสหรัฐอเมริกาจะเพิ่มขึ้น และปริมาณเงินของอังกฤษจะลดลง ถ้าค่าจ้างและราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงได้โดยเสรี สินค้าของอังกฤษในตลาดโลกจะมีราคาถูกลง ทำให้มีฐานะการแข่งขันดีขึ้น ปัญหาการขาดดุลของอังกฤษจะหมดไป ส่วนสหรัฐอเมริกาเมื่อได้รับทองคำเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าสูงขึ้น ทำให้ขายสินค้าในตลาดโลกได้น้อยลง ผลที่สุดแล้วการเกินดุลจะค่อย ๆ หมดไป จะเห็นได้ว่าการปรับตัวของดุลการชำระเงินเกิดขึ้นโดยที่อัตราแลกเปลี่ยนไม่เปลี่ยนแปลง

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและระดับราคาสินค้าภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำจะสอดคล้องกับทฤษฎีปริมาณเงิน (The Quantity Theory of Money) ของ Irving Fisher ที่ว่า $MV = PQ$ โดยที่ M = ปริมาณเงิน V = อัตราการหมุนเวียนของเงิน (velocity of money) P = ราคาสินค้า Q = ปริมาณผลผลิต ในระยะสั้นอัตราการหมุนเวียนของเงินและปริมาณผลผลิตคงที่ เมื่อ V และ Q คงที่ การเปลี่ยนแปลงของ M และ P จะเป็นสัดส่วนเดียวกัน นั่นคือ เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าจะสูงขึ้น และเมื่อปริมาณเงินลดลง ราคาสินค้าจะลดลงด้วย โดยลดลงเป็นสัดส่วนเดียวกัน

ระบบมาตรฐานทองคำทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการรักษาอัตราแลกเปลี่ยนให้คงที่ แต่ยังมีปัญหาสำคัญตามมา 2 ประการ ประการแรกคือ ปริมาณเงินในโลกขึ้นอยู่กับปริมาณทองคำที่มีอยู่โดยไม่มีเครื่องมืออื่นใดที่ใช้ปรับให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจ ประการที่สองคือ ถ้าค่าจ้างและราคาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงในทางลดลงได้ ประเทศที่มีปริมาณเงินลดลง เนื่องจากการลดลงของทองคำ จะเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การจ้างงานและผลผลิตลดลง และพร้อมกันนี้ปริมาณเงินที่ลดลงทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น การลงทุนลดลง การจ้างงานและรายได้ลดลง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นอาจช่วยให้การขาดดุลลดน้อยลง เพราะเมื่อรายได้ลดลง การบริโภคสินค้าทุกประเภทลดลงด้วย แต่การปรับดุลการชำระเงินในลักษณะเช่นนี้ โดยทำให้ผลผลิตและการจ้างงานลดลง อาจไม่เป็นที่ยอมรับของประเทศ

ระบบมาตรฐานทองคำได้ยกเลิกไปในปี 1914 ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า ภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำ เงินตราของประเทศต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้โดยเสรี เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศต่าง ๆ มีการควบคุมเงินตราต่างประเทศ

ระบบมาตรฐานทองคำกับอัตราส่วนทุนสำรองและนโยบายการเงิน

การทำงานของระบบมาตรฐานทองคำในช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยอนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างทองคำกับธนบัตร (paper money) ได้โดยเสรี ปรากฏว่าในระบบธนาคารทองคำไม่ใช่สื่อกลางหลักในการแลกเปลี่ยน ธนาคารจะใช้ระบบทุนสำรองปล่อยเงินออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ธนบัตร และเงินฝาก ในระบบการเงินระหว่างประเทศ ระบบอัตราส่วนสำรองของธนาคารมีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ การเปลี่ยนแปลงของทองคำมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน และการใช้นโยบายการเงินโดยผ่านอัตราดอกเบี้ย จะมีผลต่อการปรับตัวของระบบเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนทุนสำรองของธนาคาร จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน สมมติว่า ธนาคารต้องมีทุนสำรองตามกฎหมาย 1 บาทต่อเงินฝากทุก ๆ 10 บาท แสดงว่าเมื่อธนาคารมีทุนสำรองเพิ่มขึ้น 1 บาท ธนาคารทั้งระบบสามารถขยายเงินฝากและเงินกู้ได้จนกระทั่งครบ 10 บาท ปริมาณจะเพิ่มขึ้น 10 บาท ซึ่งเป็นปริมาณสูงสุดถ้ามีการปล่อยให้กู้เต็มที่

ธนาคารอาจปรับระบบเศรษฐกิจโดยผ่านอัตราดอกเบี้ยและการเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศ สมมติว่าระบบเศรษฐกิจมีความเจริญมาก ประชาชนมีการจับจ่ายใช้สอยมาก ดุลการค้าขาดดุล ประเทศสูญเสียทุนสำรอง ภายใต้ระบบอัตราส่วนทุนสำรองของธนาคารจะต้องทำให้ปริมาณเงินลดลง และราคาสินค้าลดลงด้วยเพื่อช่วยปรับดุลการค้า แต่รัฐบาลเห็นว่าการลดลงของราคาสินค้าจะมีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของระบบเศรษฐกิจ จึงใช้นโยบายทำให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศสูงขึ้น โดยผ่านระบบธนาคาร ทำให้มีการขอกู้จากต่างประเทศมากขึ้น เงินทุนไหลเข้าประเทศมากขึ้น ซึ่งช่วยชดเชยปัญหาการขาดดุลการค้า ถ้าหากว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นของประชาชนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างถาวรและต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาโดยใช้นโยบายการเงินในลักษณะเช่นนี้ไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง เพราะไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง การแก้ปัญหาโดยใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ย ทำให้การศึกษาถึงการทำงานของระบบมาตรฐานทองคำเกิดความสับสน เพราะเมื่อมีปัญหาดุลการค้า ก็จะมีการใช้นโยบายการเงินโดยผ่านอัตราดอกเบี้ยของระบบธนาคาร เพื่อให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ แทนที่จะปล่อยให้มีการเคลื่อนย้ายทองคำระหว่างประเทศ

ระบบการเงินในระหว่างปี 1918-1929

ในช่วงระยะเวลา 5 ปี หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง ประเทศต่าง ๆ ได้ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างเสรี จนกระทั่งเศรษฐกิจของโลกกลับเข้าสู่เสถียรภาพ ประเทศต่าง ๆ จึงหันมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่เช่นเดิม โดยเฉพาะอังกฤษได้พยายามกลับไปอยู่ภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำที่ระดับค่าเสมอภาคเดิม ซึ่งจากโครงสร้างเศรษฐกิจของอังกฤษในขณะนั้น อัตราแลกเปลี่ยนก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นอัตราแลกเปลี่ยนที่เงินมีค่าสูงเกินไป (overvaluation) ทำให้ราคาสินค้าของอังกฤษในตลาดต่างประเทศมีราคาสูง อังกฤษจึงสูญเสียตลาดสินค้าออก และเกิดภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานจำนวนมากในอังกฤษก่อนที่จะเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกหลังปี 1930 การเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทำให้ระบบมาตรฐานทองคำสิ้นสุดลง เพราะประเทศต่าง ๆ พยายามขจัดปัญหาการว่างงานโดยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและแข่งขันกันลดค่าเงิน

ระบบมาตรฐานปริวรรตทองคำ

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการจัดระบบการเงินระหว่างประเทศขึ้นใหม่ เนื่องจากระบบมาตรฐานทองคำค่อนข้างมีข้อจำกัด จากการประชุมที่ Bretton Woods สหรัฐนิวแฮมเชียร์ ในปี 1944 ได้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ขึ้น เพื่อควบคุมระบบการเงินระหว่างประเทศ และได้จัดตั้งสถาบันที่ควบคุมกันคือธนาคารโลก (World Bank หรือ International Bank for Reconstruction and Development : IBRD) ในปี 1946 กองทุนการเงินระหว่างประเทศมีสมาชิก 146 ประเทศ ซึ่งครอบคลุมผลผลิตของโลก 80 เปอร์เซ็นต์ และครอบคลุมการค้าของโลก 90 เปอร์เซ็นต์

ภายใต้เงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ประเทศต่าง ๆ กำหนดค่าเงินของประเทศตนเทียบเท่ากับทองคำ แต่มีเพียงเงินดอลลาร์สหรัฐเท่านั้นที่สามารถแลกเปลี่ยนกับทองคำได้ในอัตรา 35 ดอลลาร์ต่อทองคำ 1 ออนซ์ ประเทศสมาชิกจะได้รับการจัดสรรโควตาเพื่อนำเงินทุนเข้าร่วมในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ การจัดสรรโควตาให้กับประเทศต่างขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้น ซึ่งจะมีการจัดสรรโควตาใหม่เป็นครั้ง

คราว ตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่เปลี่ยนแปลง ประเทศสมาชิกต้องจ่ายเงินทุนตาม โควต้า โดยแบ่งเป็นทองคำ 25 เปอร์เซ็นต์ หรือเรียกว่า "gold tranche" และเป็นเงินสกุล ในประเทศ 75 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นกองทุนการเงินระหว่างประเทศจึงมีเงินกองทุนในรูปของ ทองคำรวมกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศสมาชิก นอกจากนี้โควต้าเงินทุนที่ประเทศสมาชิก ได้รับการจัดสรรยังมีบทบาทในการกำหนดสิทธิในการออกเสียง (voting power) ของประเทศ สมาชิก โดยสหรัฐอเมริกา มีโควต้าเงินทุนประมาณ 1 ใน 3 ของเงินกองทุนทั้งหมด

จุดมุ่งหมายสำคัญของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ คือเพื่อช่วยรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกให้มีเสถียรภาพ และเพื่อป้องกันการแข่งขันกันลดค่าของเงิน โดยกำหนดให้ประเทศต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงค่าเงินของตนจากค่าเสมอภาคได้ไม่เกิน ± 1 เปอร์เซ็นต์ ในกรณีที่มีปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงิน ประเทศจะต้องใช้ทุน สำรองจนกว่าการขาดดุลที่เกิดขึ้น และเมื่อมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงค่าของเงินจากค่าเสมอภาค จะกระทำได้หลังจากที่ปรึกษากับกองทุนการเงินระหว่างประเทศแล้ว

ถ้าประเทศมีทุนสำรองไม่เพียงพอที่จะใช้ชดเชยการขาดดุล จะสามารถกู้ยืมจาก กองทุนได้โดยเสียอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราตลาด การกู้ยืมจากกองทุนจะเป็นไปโดยอัตโนมัติจน เท่ากับจำนวน gold tranche การกู้ยืมที่เกินกว่าจำนวนนี้จะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีเงื่อนไข เพื่อจัด สาเหตุของการขาดดุล ซึ่งรวมถึงการใช้นโยบายการเงินและการคลัง แต่ในกรณีที่ประเทศมีปัญหาการ ขาดดุลอย่างมีรากฐาน (Fundamental Disequilibrium) กองทุนจะแนะนำให้ลดค่าของเงิน

ในปัจจุบันการปฏิบัติงานของ IMF ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เช่นประเทศสมาชิกใหม่ ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินจำนวน 25 เปอร์เซ็นต์ของโควต้าในรูปของทองคำ และได้มีการขยายระยะเวลา การให้กู้ยืมเพื่อแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงินจากเดิมซึ่งเคยเป็นระยะสั้น 3-5 ปี เป็นระยะ ยาวนานถึง 10 ปี รวมทั้งได้เพิ่มขนาดของการกู้ยืมขึ้นมาก การเพิ่มขนาดและระยะเวลาของการ ให้กู้ยืมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้มีการวิจารณ์ว่าอาจก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ ถ้าไม่ได้นำเงินที่ไปใช้เพื่อเพิ่มผลผลิต และอาจทำให้ความไม่สมดุลภายนอกเพิ่มขึ้น ความเกรง กลัวดังกล่าวได้เพิ่มมากขึ้น เมื่อประเทศกำลังพัฒนามีปัญหาเกี่ยวกับหนี้ต่างประเทศในปี 1982 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่กู้ยืมมาจากธนาคารพาณิชย์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

นับตั้งแต่ได้จัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เงินดอลลาร์สหรัฐมีค่าแข็งมาก เนื่องจากดอลลาร์มีค่าคงที่เมื่อเทียบกับทองคำ และสามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้โดยเสรี

ประเทศต่าง ๆ จึงนิยมถือทุนสำรองในรูปของดอลลาร์ แต่ระบบการเงินระหว่างประเทศเริ่มประสบปัญหา เพราะแนวความคิดพื้นฐานอันหนึ่งของการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ก็เพื่อป้องกันการแข่งขันกันลดค่าของเงินดั่งที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่การทำงานของระบบอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศมิได้เป็นเช่นนั้น เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ได้พยายามหลีกเลี่ยงการลดค่าเงิน แม้ว่าจะมีปัญหาการขาดดุลเกิดขึ้น ประกอบกับในช่วงระยะเวลาดังกล่าวการค้าของโลกได้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการทุนสำรองในรูปของทองคำและดอลลาร์เพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากทองคำเพิ่มขึ้นช้ามากการเพิ่มการค้าของโลกจึงขึ้นอยู่กับเพิ่มขึ้นของดอลลาร์ ในขณะที่สหรัฐอเมริกาประสบกับปัญหาการขาดดุลการชำระเงินอย่างต่อเนื่อง ความเชื่อมั่นในเงินดอลลาร์ลดลง ประเทศต่าง ๆ พยายามเปลี่ยนดอลลาร์ที่ถือไว้เป็นทองคำ ทำให้สัดส่วนของดอลลาร์ในทุนสำรองของโลกมีขนาดลดลงมาก ดังนั้นในปี 1971 สหรัฐอเมริกาจึงได้ประกาศยกเลิกการแลกเปลี่ยนดอลลาร์เป็นทองคำ

จากปัญหาการขาดแคลนสภาพคล่องของทุนสำรองระหว่างประเทศ กองทุนการเงินระหว่างประเทศจึงได้สร้างสิทธิพิเศษในการถอนเงิน (Special Drawing Rights : SDRs) ขึ้นในปี 1970 เพื่อเพิ่มสภาพคล่องระหว่างประเทศ โดยประเทศสมาชิกยอมรับ SDRs เพื่อใช้เป็นตัวสื่อในการแลกเปลี่ยนกับเงินสกุลหลักที่สำคัญในตลาดระหว่างประเทศ SDRs ซึ่งเป็นเพียงตัวเลขทางบัญชีได้ถูกจัดสรรให้กับประเทศสมาชิกตามจำนวนโควตา ในระยะแรก SDRs 1 หน่วยมีค่าเท่ากับ 1 ดอลลาร์ ตั้งแต่ปี 1974 SDRs มีค่าเทียบกับเงินหลายสกุล "basket of currencies" โดยถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญของเงินสกุลต่าง ๆ ในเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การถ่วงน้ำหนักของเงินสกุลต่าง ๆ จะมีการกำหนดขึ้นใหม่ทุก ๆ 5 ปี ตั้งแต่ปี 1981 SDRs เทียบค่ากับเงินสกุลหลักเพียง 5 สกุลเท่านั้น คือเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เงินมาร์คของเยอรมันตะวันตก เงินฟรังก์ของฝรั่งเศส เงินเยนของญี่ปุ่น และเงินปอนด์ของอังกฤษ แม้ว่า SDRs จะเป็นหลักทรัพย์ทางการสำหรับการแลกเปลี่ยนระหว่างรัฐบาลและของตัวแทนระหว่างรัฐบาล แต่ธนาคารเอกชนและพ่อค้าได้ทำการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศในรูปของ SDRs มากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง เพราะค่าของ SDRs ขึ้นอยู่กับเงินตราต่างประเทศหลายสกุล

หลังจากสหรัฐอเมริกาประกาศยกเลิกการแลกเปลี่ยนดอลลาร์เป็นทองคำ หลายประเทศได้ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศลอยตัว จนกระทั่งในเดือนธันวาคม 1971 ภายใต้อัตถกของ Smithsonian ประเทศต่าง ๆ ได้กลับมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ โดย

กำหนดค่าเสมอภาคเทียบกับทองคำขึ้นใหม่ แต่ดอลลาร์ยังคงแลกเปลี่ยนกับทองคำไม่ได้ ภายใต้ข้อตกลง Smithsonian อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงไปจากค่าเสมอภาคได้ ± 2.25 เปอร์เซ็นต์ การทำงานของระบบนี้สิ้นสุดลงในปี 1973 ในขณะที่ดุลการชำระเงินของสหรัฐอเมริกายังคงเลวลงเรื่อย ๆ ประเทศต่าง ๆ ได้ปล่อยให้ค่าเงินสกุลของตนลอยตัวตามอุปสงค์และอุปทานในตลาดเงินตราต่างประเทศ

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเสรี

การที่ประเทศต่าง ๆ ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวโดยให้อุปสงค์และอุปทานเป็นตัวกำหนดในแต่ละขณะนั้น ได้เป็นที่ยอมรับของกองทุนการเงินระหว่างประเทศในปี 1978 และค่าเสมอภาคต่าง ๆ ได้ถูกยกเลิกไป ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้วิธีการที่แตกต่างกันไปในการปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว บางประเทศได้ปล่อยให้เงินสกุลของตนลอยตัวโดยอิสระ บางประเทศได้ใช้วิธีลอยตัวเงินตราร่วมกัน อย่างเช่นประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรป ซึ่งประกอบด้วย ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ไอร์แลนด์ และเดนมาร์ก บางประเทศปล่อยให้เงินสกุลของตนลอยตัวเทียบกับเงินสกุลกลุ่มแข็ง ๆ กลุ่มหนึ่ง อย่างเช่นในกรณีของประเทศไทยโดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 1984 แต่อย่างไรก็ตามการลอยตัวของเงินสกุลต่าง ๆ ไม่ได้เป็นไปโดยเสรีอย่างแท้จริง เพราะรัฐบาลยังคงเข้าแทรกแซงในตลาดอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศในบางครั้ง หรือเรียกว่าเป็นการลอยตัวแบบสกปรก (dirty or managed float)

คำถามบทที่ 1

1. จงอธิบายถึงลักษณะของอัตราแลกเปลี่ยนภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำ
2. จงอธิบายถึงลักษณะของการปรับดุลการชำระเงินภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำ
3. การปรับดุลการชำระเงินภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำ และทฤษฎีปริมาณเงินมีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร
4. อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ระบบมาตรฐานทองคำล้มเหลว
5. จงอธิบายถึงลักษณะการปรับตัวของอัตราแลกเปลี่ยนภายใต้ระบบมาตรฐานปริวรรตทองคำ
6. จงอธิบายถึงการปรับดุลการชำระเงิน ภายใต้ระบบมาตรฐานปริวรรตทองคำ
7. อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ระบบมาตรฐานปริวรรตทองคำล้มเหลว

หนังสืออ่านประกอบบทที่ 1

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. เศรษฐศาสตร์การเงินระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1 พระนคร : บริษัท
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2514.

Ethier, Wilfred. **Modern International Economics.** New York : W.W. Norton & Company,
1983.

Khoury, Sarkis J. and Ghoshal, Animesh. **International Finance : A Focused Analysis.** _____:
Mossborg and Company, Inc., 1983.

Kreinin, Mordechi E. **International Economics: A Policy Approach.** 3rd ed. New York: Harcourt
Brace Jovanovich, Inc., 1979.

